

unesco

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединенных Наций по
вопросам образования,
науки и культуры

منظمة الأمم المتحدة
للتربية والعلم والثقافة

联合国教育、
科学及文化组织

42 C

42 C/73
18 Kasım 2023
Esas Metin: İngilizce

SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER (SHS) KOMİSYONU RAPORU

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

TOPLANTI 1

Uluslararası Biyoetik Komitesinin (IBC) ve Hükûmetler Arası Biyoetik Komitesinin (IGBC) çalışmaları hakkında Genel Direktör tarafından hazırlanan rapor (2022-2023)

2022-2023 Sosyal Dönüşüm Yönetimi (MOST) Programının faaliyetlerine ilişkin Hükûmetler Arası Konsey Raporu

Beden Eğitimi ve Spor Hükûmetler Arası Komitesi (CIGEPS) 2022-2023 Raporu

Bilimsel Bilgi ve Teknoloji Etiği Dünya Komisyonu'nun (COMEST) çalışmalarına ilişkin Genel Direktör Raporu (2022-2023)

Madde 3.1 2024-2025 Taslak Program ve Bütçesinin (42 C/5 Rev.) değerlendirilmesi ve kabul edilmesi

Bölüm II.A: Temel Program III - Sosyal ve Beşerî Bilimler

TOPLANTI 2

Madde 6.1 Nöroteknoloji Etiği konusunda standart belirleyici bir aracın istenirliğine ilişkin teknik ve hukuki vehçelerine dair ön çalışma

Madde 4.14 Bilim ve Araştırmacılara İlişkin Tavsiye Kararının Uygulanmasının Güçlendirilmesi

TOPLANTI 3

Madde4.14 Bilim ve Araştırmacılara İlişkin Tavsiye Kararının Uygulanmasının Güçlendirilmesi (devamı)

Madde 4.4 Kategori 2 Enstitü ve Merkezleri

Suudi Arabistan Riyad'da bulunan Uluslararası Yapay Zekâ Araştırmaları ve Etiği Uluslararası Merkezinin UNESCO himayesinde Kategori 2 merkezi olarak belirlenmesi

Madde 4.16 Göçebe Medeniyetler Tarihi UNESCO Koleksiyonu

TOPLANTI 4

Madde 4.15 Spor, Eğitim ve Kalkınma aracılığıyla UNESCO değerlerinin katalizörü olarak olimpiik ve paralimpiik hareketler

GİRİŞ

1. Yürütme Kurulu raporu (216 EX/Karar 20.IV) ve Adaylıklar Komitesinin önerisiyle Komisyonlar Ortak Toplantısında 8 Kasım 2023 tarihinde Sayın Monique van Daalen (Hollanda Krallığı-Grup I) SHS Komisyonunun Başkanlığına seçildi.
2. Komisyon, 15 Kasım 2023 tarihindeki ilk toplantısında, Adaylıklar Komitesi tarafından Başkan ve Başkan Vekilleri için sunulan önerileri onayladı. Aşağıdaki isimler oy birliği ile seçildi:
Başkan Vekilleri: Mariusz Lewicki (Polonya – Grup II)
Ada Hernández (Dominik Cumhuriyeti – Grup III)
Linto Mchunu (Güney Afrika – Grup V (a))
Amal El Fallah Seghrouchni (Fas – Grup V (b))
3. Komisyon daha sonra 42 C/COM.SHS/1 Prov. belgesinde sunulan çalışma programını kabul etti.
4. Komisyon 15 ve 16 Kasım 2023 tarihlerinde gündemde yer alan maddelerin incelenmesi için dört toplantı gerçekleştirdi.

TOPLANTI 1

5. İlk toplantıda, Uluslararası Biyoetik Komitesi (IBC) ve Hükûmetler Arası Biyoetik Komitesinin (IGBC) çalışmaları hakkında Genel Direktör tarafından hazırlanan rapor (2022-2023); 2022-2023 Sosyal Dönüşüm Yönetimi (MOST) Programının faaliyetlerine ilişkin Hükûmetler Arası Konsey Raporu; Beden Eğitimi ve Spor Hükûmetler Arası Komitesi (CIGEPS) 2022-2023 Raporu ve Bilimsel Bilgi ve Teknoloji Etiği Dünya Komisyonu'nun (COMEST) çalışmalarına ilişkin Genel Direktör Raporu (2022-2023) Komisyonun bilgisine sunuldu.

Madde 3.1 2024-2025 Taslak Program ve Bütçe görüşülmesi ve kabul edilmesi (42 C/5) Bölüm II.A: Temel Program III - Sosyal ve Beşerî Bilimler (42 C/5. Rev. ve 42 C/6. Rev.)

6. Komisyon, birinci toplantıda, 3.1 - 2024-2025 Taslak Program ve Bütçesinin Bölüm II.A: Temel Program III – Sosyal ve Beşerî Bilimler'in görüşülmesi ve kabul edilmesi maddesini inceledi.
7. 38 Üye Devlet temsilcisi söz aldı.

42 C/5 Rev. (Cilt 1) belgesinde önerilen karar tasarısı

8. Komisyon, Genel Konferansa, 42 C/6Rev. Belgesinin 14. Paragrafında yer alan Yürütme Kurulunun tavsiyeleri ile değiştirilen Temel Program III – Sosyal ve Beşerî Bilimler ile ilgili 42 C/5 Rev. belgesinin 1. Cildinin 04000 paragrafında yer alan kararı benimsemesini tavsiye etti. Karar aşağıdaki gibidir:

04000 Temel Program III – Sosyal ve Beşerî Bilimler için Karar Taslağı

Genel Konferans,

1. Genel Direktöre aşağıda belirtilen maddeler için yetki verir:

- a) 2024-2025 döneminde Orta Vadeli Strateji (41 C/4) çerçevesinde Kurum'un dört stratejik amacına ve dokuz çıktısına katkıda bulunan Temel Program III Eylem Planını; Üye Devletlerin kapsayıcı ve barışçıl toplumlar oluşturmaya yönelik kanıta dayalı politikalar tasarımlarını desteklemek için sosyal ve beşerî bilimlerin katkılarından yararlanarak, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin gerçekleştirilmesini desteklemeyi hedefleyerek, toplumsal cinsiyet eşitliği de dâhil olmak üzere gelir ve fırsat eşitsizlikleri, iklim dönüşümünün sosyal etkileri ve etik boyutları ve hızlı dijital dönüşüm gibi başlıca zorlukları ele alarak uygulamaya devam etmek;
- b) İki küresel öncelik Afrika ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile öncelikli gruplar olan gelişmekte olan küçük ada devletleri (SIDS) ve gençlik için çalışma ve programlara öncelik vermek, en az gelişmiş ülkelere özel önem göstermek ve toplumlarımızdaki en savunmasız kişileri, yerli halkları, engellileri, düşük gelirli gençleri ve kadınları, yaşlıları ve göçmenleri desteklemek;
- c) Temel Program III eylem planının uygulanmasında programın verimi için tamamlayıcı usuller olarak Güney-Güney ve üçlü iş birliğine başvurmak ve program geliştirilmesinin her aşamasında sivil toplum, özel sektör, araştırma kurumları, akademi - özellikle UNESCO Kürsüleri, Birleşmiş Milletler sisteminde yer alan kurumlar ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortaklıklar geliştirmeye devam etmek ve böylece;
 - (i) Sosyal, çevresel, ekonomik sistemler arasındaki etkileşimleri anlamak ve verimlilik, eşitlik ve sürdürülebilir politika hedefleri arasında daha iyi yönetim sinerjileri oluşturmak için analitik kapasiteleri geliştirmek;
 - (ii) İnsan hakları ve onuruna saygı, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal adalet konularına odaklanarak beşerî bilimlerin ve felsefenin politika tartışmalarındaki rolünü geliştirmek;
 - (iii) MOST Programı, Gelecek Okuryazarlığı, Kapsayıcı Politika Laboratuvarı (Inclusive Policy Lab) ve STI (bilim, teknoloji ve yenilik) sistemlerini güçlendirmek de dâhil olmak üzere Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH) ulaşılabilirlik noktasında yukarı yönlü politika tavsiyesi sağlanması ve Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararı'na dayanan özel bir programın uygulanması ve geliştirilmesi yoluyla bilim hakkı ve bilimsel özgürlüğünün gerçekleştirilmesine yönelik çabaları artırma;
 - (iv) MOST Programının yetkilerini uygulamak için artan sosyal eşitsizlikler bağlamında MOST Millî Komitelerinin (yeniden) kurulmasını destekleme;
 - (v) Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündeminin başarılmasına katkıda bulunacak yenilikçi çözümler bulmak amacıyla öngörü ve gelecek okuryazarlığı kapasitelerini geliştirmek;
 - (vi) Küresel etik çerçeveleri ve eylemleri ilerletme ve yapay zekâ (Artificial Intelligence - AI), gen düzenleme, nesnelere interneti, nöroteknolojiler, iklim mühendisliği ve kuantum hesaplama gibi dijital yeniliklerin zorluklarını ele alarak bilim ve teknolojilerdeki kapasitelerin geliştirilmesini sağlama;

- (vii) Üye Devletlerin, özellikle Hazırlık Değerlendirmesi (Readiness Assessment) ve Etik Etki Değerlendirmesine (Ethical Impact Assessment) dayanan Yapay Zekâ Etiği Tavsiye Kararının uygulanmasında desteklenmesini ve bu teknolojilerin sorumlu ve şeffaf bir şekilde geliştirilmesini sağlama; böylece hesap verebilir, kapsayıcı, çeşitli, mahremiyete saygılı ve hukukun üstünlüğüne uygun olduklarından emin olmak;
 - (viii) Kültürlerarası diyalog çerçevesini uygulayarak, kapasiteleri artırarak ve İpek Yolları ve Hiva süreci gibi kültürlerarası diyalog programları arasındaki bağlantıları güçlendirerek kültürlerarası diyalog çalışmalarını güçlendirme;
 - (ix) Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Yıllık Küresel Forum, Irkçılık Karşıtı araç seti, Irkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Master Classes serisi ve Köleleştirilmiş Halklar Yolu'nun güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere, özellikle araştırma ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin ilerletilmesi yoluyla ırkçılık ve ayrımcılığın her türüyle mücadele etme;
 - (x) "Transforming MEN'talities" girişimi aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliğini, toplumsal cinsiyete dayalı dayanıklılığı ve kültürel ve sosyal normların olumlu bir şekilde yeniden tanımlanmasını teşvik eden toplumsal cinsiyeti dönüştürücü yaklaşımları ve etkili politika, kurumsal ve yasal eylemleri destekleme ve ön yargılar ve zararlı toplumsal cinsiyet kalıpları ile kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddetle mücadele etme;
 - (xi) Kalkınma, sosyal uyum, barış ve toplumsal cinsiyet eşitliği için sporun gücünden yararlanma ve sporun bu yüksek hedeflere katkısını ölçen Yaşam için Zinde Kal Girişimi ve Kaliteli Beden Eğitimi'ni güçlendirme;
 - (xii) Sporda Doping'e Karşı Uluslararası Sözleşme'nin hükûmetler tarafından etkili bir şekilde uygulanmasını destekleme; paydaşları harekete geçirme ve yeterli destek, rehberlik, kaynaklar ve uygun kapasite araçları yoluyla küresel spor değerleri, etik ve dürüstlük ekosisteminde değişimi yönlendirme;
 - (xiii) Özellikle yeni Küresel Gençlik Hibe Programı ve ilgili Çok Donörlü Özel Hesap aracılığıyla UNESCO'nun tüm yetki alanlarında sosyal etki yaratan gençlerin öncülüğündeki araştırma ve eylemleri destekleyerek gençlerin bilginin birlikte yaratılmasına ve karar alma süreçlerine katılımını sağlama;
- (d) Bu amaç doğrultusunda 2024-2023 dönemi için, Ödenek Kararı Bölüm II.A Sosyal ve Beşerî Bilimler belgesinde belirtildiği üzere tüm fon kaynakları altında entegre bütçe tutarını bu amaca tahsis etmek;

2. Genel Direktörden aşağıdaki hususları talep eder:

- (a) Temel Program III'e ilişkin çıktı ve sonuçlara ulaşmak için sektörler arası iş birliği de dâhil olmak üzere bu kararla yetkilendirilen çeşitli faaliyetleri uygulamak;
- (b) Genel Konferans tarafından kabul edilen programın yürütülmesi ve aşağıdaki sonuç ve çıktıların elde edilmesi hakkında yasal raporlar halinde yönetim organlarına periyodik olarak rapor vermek:

Sonuç 1 - Kapsayıcı ve kaliteli adil eğitim sağlama ve hayat boyu öğrenme fırsatlarının herkes için geliştirilmesi

Çıktı 1 SHS6 Üye Devletler, öğrenme için sporun gücünden yararlanan kaliteli spor ve beden eğitimi için kapsayıcı ve katılımcı politikalar geliştirmek ve spor değerlerini, etiğini ve bütünlüğünü teşvik eden dopingle mücadele politikaları ve çerçeveleri uygulamak için daha iyi bir konuma sahiptir;

Sonuç 7 – Kapsayıcılığın güçlendirilmesi ve ayrımcılıkla, nefret söylemleriyle ve önyargıyla mücadele

Çıktı 7 SHS1 Üye Devletlerin kurumsal kapasiteleri; eşitsizliklerin, iklim değişikliğinin ve dijital dönüşümün sosyal etkilerini ele alan etkili sosyal politikalar ve uygulamalar geliştirmek ve insan hakları, bilimsel özgürlük, kültürlerarası diyalog ve anlayışın teşvik edilmesi ve her türlü ayrımcılık ve ırkçılıkla mücadele edilmesi yoluyla kapsayıcı kalkınmanın sağlanması için etkili politikalar ve kurumlar konusunda tavsiyelerde bulunmak üzere güçlendirilmiştir;

Çıktı 7 SHS2 Üye Devletlerin sosyal ve beşeri bilimsel sınır bilgisini uygulama kapasiteleri; çoklu krizi ele alan ve iklim değişikliğinin sosyal etkileriyle yüzleşen kapsayıcı bir kalkınma gündemini ilerletmek için etkili politika çözümleri geliştirmek üzere güçlendirilmiştir;

Çıktı 7 SHS3 Üye Devletlerin kapasiteleri; toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikalarını, kurumsal ve yasal eylemlerini artırmak ve dijital dünya da dâhil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve ayrımcılığı, toplumsal cinsiyet önyargılarını ve basamaklıklarını ortadan kaldırmak için güçlendirilmiştir;

Çıktı 7 SHS4 Üye Devletlerin kapasiteleri; etkili gençlik politikaları ve müdahaleleri geliştirme ve bunlara öncelik verme ve küresel, bölgesel, ulusal ve yerel düzeylerde gençlerin öncülük ettiği çözümleri yaygınlaştırma için güçlendirilmiştir;

Sonuç 8 - Dijital çağda bilgi paylaşımını ve beceri gelişimini teşvik etmek

Sektörler Arası Çıktı 8.IP4 Her yaştan, kadın ve erkek öğrencilerin dijital yetkinlikler ve Medya ve Bilgi Okuryazarlığı becerileriyle güçlendirilmesi için ulusal kapasiteler güçlendirilmiştir;

Sonuç 9 Yenilikçi teknolojilerin ve dijital dönüşümün gerekliliklerini karşılamak için etik standartlar ve çalışma alanı geliştirilmesi

Çıktı 9.SHS5 Üye Devletlerin yapay zekâ, gen düzenleme, nöro-teknolojiler, kuantum teknolojileri ve diğer öncü teknolojilerden faydalanma ve uluslararası etik standartlar, tavsiyeler ve çerçeveler doğrultusunda eşitsizlikler ve ayrımcılık da dâhil olmak üzere ilgili riskleri ele alma kapasiteleri ve politikaları güçlendirilmiştir.

Sektörler Arası Çıktı SHS5 UNESCO'nun tüm yetki alanlarında yapay zekânın faydalarından yararlanmak için kurumsal kapasiteler güçlendirilirken, insan hakları ve temel özgürlükleri teşvik etmek, korumak ve yerine getirmek için dijital teknolojilerin kullanılmasının sağlanması ele alınmaktadır.

TOPLANTI 2

Madde 6.1 Nöroteknoloji Etiği konusunda standart belirleyici bir aracın istenirliğine ilişkin teknik ve hukuki vehçelerine dair ön çalışma (42 C/30)

9. Komisyon ikinci toplantısında 6.1- Nöroteknoloji Etiği konusunda standart belirleyici bir aracın istenirliğine ilişkin teknik ve hukuki vehçelerine dair ön çalışma maddesini inceledi.

10. 44 Üye Devlet temsilcisi ve 2 Gözlemci söz aldı.

11. Komisyon Genel Konferansa, Genel Konferans Kararlarına bütünüyle dâhil etmek üzere, 42 C/30 belgesinin 16. paragrafında sunulan karar tasarisını kabul etmesini önerdi. Karar aşağıdaki gibidir.

Genel Konferans,

216 EX/Karar 9 kararını *hatırlatarak,*

42 C/30 belgesini *inceledikten sonra,*

Nöroteknolojinin sunduğu fırsatların yanı sıra ortaya çıkardığı etik zorlukların da *bilincinde olarak,*

1. Uluslararası Biyoetik Komitesi'nin (IBC) "Nöroteknolojinin Etik Sorunları" başlıklı raporunda yer alan bulguları ve Sekretarya tarafından hazırlanan nöroteknolojinin etiğine ilişkin bir standart belirleme aracının istenebilirliğine ilişkin teknik ve hukuki hususların ön çalışmasını *not eder;*
2. Çok disiplinli ve çok paydaşlı yaklaşımıyla UNESCO Uluslararası Nöroteknoloji Etiği Konferansı'nın sonuçlarını ve ortaya koyduğu iç görüşleri ve UNESCO'nun "Nöroteknoloji düzenlemelerinin ortaya çıkarılması: bilimsel gelişmeler, yenilikler ve başlıca eğilimler" başlıklı yayınında sunulan yeni kanıtları *memnuniyetle karşılar;*
3. UNESCO'nun nöroteknoloji etiği konusunda tavsiye niteliğinde bir standart belirleme aracı hazırlamasının yerinde ve zamanında olduğuna *karar verir;*
4. Genel Direktörden bu amaçla yeterli sayıda geniş kapsamlı hükümetler arası toplantı (kategori II) yapılmasını sağlamasını *talep eder;*
5. Üye Devletleri, bu amaçla kaynakların harekete geçirilmesinde Sekretaryayı desteklemeye *teşvik eder;*
6. Genel Direktörü, Kuruluş Sözleşmesinin IV. maddesinin 4. paragrafı kapsamında Üye Devletlere ve uluslararası sözleşmelere yönelik tavsiyelere ilişkin Usul Kuralları uyarınca, 43. Oturumuna nöroteknoloji etiğine ilişkin bir tavsiye kararının taslak metnini sunmaya *davet eder.*

TOPLANTI 3

Madde 4.14 Bilim ve Araştırmacılara İlişkin Tavsiye Kararının Uygulanmasının Güçlendirilmesi (42 C/54)

12. Komisyon, ikinci ve üçüncü toplantılarında, 4.14 - Bilim ve Araştırmacılara İlişkin Tavsiye Kararının uygulanmasının güçlendirilmesi maddesini inceledi.

13. 31 Üye Devlet temsilcisi ve 2 Gözlemci söz aldı.

14. Komisyon Genel Konferansa, Genel Konferans Kararlarına bütünüyle dâhil etmek üzere, 42 C/54 belgesinin 9. paragrafında sunulan karar tasarısını değiştirildiği gibi kabul etmesini önerdi. Karar aşağıdaki gibidir.

Genel Konferans,

39 C/Karar 85, 41 C/ Karar 71 ve 216 EX/Karar 45 kararlarını *hatırlatarak,*

42 C/54 belgesini *inceledikten sonra,*

1. Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemine ulaşılması yolunda insan hakları temelli bilim ekosistemlerinin desteklenmesi için Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının önemini *yeniden onaylar;*
2. Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının uygulanmasında Üye Devletler tarafından kaydedilen ilerlemeyi *memnuniyetle karşılar;*
3. Tüm Üye Devletleri, kadınların ve gençlerin rolünü vurgulayarak, Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının tam ve kapsamlı bir şekilde uygulanmasını, izlenmesini ve raporlanmasını sağlamak için çabalarını güçlendirmeye *davet eder;*
4. Genel Direktörden, Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararı hükümlerine uygun olarak, özellikle bilimsel araştırmacıların koşullarını periyodik olarak gözden geçirmek üzere ve 216 EX/Karar 45 doğrultusunda, diğerlerinin yanı sıra ulusal çabaları desteklemek üzere bilimsel özgürlüğün ve bilim insanlarının güvenliğinin teşvik edilmesine ilişkin bir program oluşturmasını *talep eder;*
5. Üye Devletleri, Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının uygulanmasıyla bağlantılı tüm girişimlerin yürütülmesinde Genel Direktör ile iş birliği yapmaya ve bu konudaki çabalarını daha fazla desteklemeye *çağırır;*
6. Ayrıca Üye Devletlere, Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının uygulanması amacıyla, özellikle gönüllü katkılar, personelin geçici görevlendirilmesi ve Genç Meslek Memurlarının (Junior Professional Officers) görevlendirilmesi de dâhil olmak üzere aynı destek ve uzmanların seferber edilmesi, ulusal politika ve uygulamalara ilişkin verilerin paylaşılması ve gayri resmi destek ağlarının oluşturulması yoluyla, bilimsel özgürlüğün desteklenmesi ve bilim insanlarının güvenliğine ilişkin bir programı daha fazla desteklemeleri *çağrısında bulunur;*
7. Üye Devletleri, bilimsel araştırma ve ürünleri de dâhil olmak üzere Bilim ve Araştırmacılara ilişkin 2017 Tavsiye Kararının tüm unsurlarını uygulamaya *çağırır.*

Madde 4.4 UNESCO himayesinde Kategori 2 Enstitü ve Merkezlerin kurulması. Suudi Arabistan Riyad'da bulunan Uluslararası Yapay Zekâ Araştırmaları ve Etiği Uluslararası Merkezinin UNESCO himayesinde Kategori 2 merkezi olarak belirlenmesi (42 C/18.III)

15. Komisyon ikinci toplantısında 4.4. Suudi Arabistan Riyad'da bulunan Uluslararası Yapay Zekâ Araştırmaları ve Etiği Uluslararası Merkezinin UNESCO himayesinde Kategori 2 merkezi olarak belirlenmesi maddesini tartışmaya açmadan inceledi.

16. Komisyon Genel Konferansa, Genel Konferans Kararlarına bütünüyle dâhil etmek üzere, 42 C/18.III belgesi paragraf 3'te sunulan karar tasarısını kabul etmesini önerdi. Karar aşağıdaki gibidir.

Genel Konferans,

40 C/Karar 99 kararını *hatırlatarak,*

Ayrıca 217 EX/Karar 17.III kararını da *hatırlatarak,*

42 C/18.III belgesini *inceledikten sonra,*

Üye Devletlerin, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve Gündem 2063'te belirlenen hedeflere uluslararası iş birliği yoluyla ulaşma konusundaki kararlılıklarını da *hatırlatarak,*

Yapay zekâ etiği ile ilgili olarak insani ve kurumsal kapasite gelişimi için uluslararası ve bölgesel iş birliğinin öneminin *vurgulayarak,*

2021 yılında kabul edilen Yapay Zekâ Etiği Tavsiye Kararı ve ilgili çalışmalarını ve uygulamayı *hatırlatarak,*

- i. Suudi Arabistan'ın Uluslararası Yapay Zekâ Araştırma ve Etik Merkezi'ni (ICAIRE) UNESCO himayesinde (kategori 2) özellikle Arap bölgesine odaklanan bir merkez olarak belirleme önerisini *memnuniyetle karşılar;*
- ii. Suudi Arabistan'ın Riyad kentinde bulunan Uluslararası Yapay Zekâ Araştırma ve Etik Merkezi'nin (ICAIRE) 217 EX/Karar 13.III'te Yürütme Kurulu tarafından tavsiye edildiği üzere UNESCO himayesinde bir merkez (kategori 2) olarak belirlenmesini *onaylar;*
- iii. Genel Direktöre ilgili anlaşmayı imzalaması için *yetki verir.*

Madde 4.16 UNESCO Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu (42 C/56)

17. Komisyon üçüncü toplantısında, 4.16 UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu maddesini inceledi.
18. 11 Üye Devlet temsilcisi söz aldı.
19. Komisyon Genel Konferansa, Genel Konferans Kararlarına bütünüyle dâhil etmek üzere, 42 C/56 sayılı belgenin 10. paragrafında sunulan karar tasarısını kabul etmesini önerdi. Karar aşağıdaki gibidir.

Genel Konferans,

Aşağıdaki hususları *hatırlatarak;*

- (a) UNESCO Kuruluş Sözleşmesi ve UNESCO'nun barış kültürünü, şiddetsizliği ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etme görevi,

- (b) UNESCO 2022-2029 Orta Vadeli Stratejisinin (41 C/4) “ifade özgürlüğünü, kültürel çeşitliliği, küresel vatandaşlık için eğitimi teşvik ederek ve mirası koruyarak kapsayıcı, adil ve barışçıl toplumlar inşa etmek” olan 3. Stratejik Hedefi,
- (c) Gezegende yaşayan farklı toplumlar arasında karşılıklı anlayışı teşvik etmek için 2001 yılında gerçekleştirilen UNESCO 31. Genel Konferansında kabul edilen UNESCO Kültürel Çeşitlilik Evrensel Bildirgesi (31 C/Karar 25),
- (d) Bilgi ve eylem arasındaki bağlantıyı güçlendirerek sosyal uyumu ve sürdürülebilir barışı teşvik etmeyi amaçlayan Sosyal ve Beşerî Bilimler Sektörü’nün kültürlerarası diyalog, Sosyal Dönüşüm Yönetimi (MOST) Programı ve İpek Yolları Programı gibi amiral gemisi olan programlar,

Göçebelerin ve göçebe medeniyetlerin dünya tarihine ve modern toplumlara, barışın teşviki, kültürler arası diyalog, bilgi ve mirasın yayılması ve sosyal yapıların, bireysel kimliklerin ve sosyal dönüşümün şekillendirilmesi yoluyla yaptıkları derin mirası ve katkıyı *kabul ederek*,

Kitlesel sanayileşme, kentleşme, artan yoksulluk, iklim değişikliğine bağlı çevresel bozulma ve küresel göçebe nüfusun azalmasının kaçınılmaz sosyal dönüşüm ve etkilerinin *farkında olarak*,

Göçebe medeniyetlerin zengin tarihlerini ve miraslarını araştırarak daha derinlemesine anlaşılmasının önemini *farkında olarak*,

UNESCO himayesinde daha önce hazırlanan Afrika’nın Genel Tarihi, Latin Amerika’nın Genel Tarihi, Orta Asya Medeniyetleri Tarihi gibi önemli eserlerin yanı sıra halen devam etmekte olan İpek Yolları Üzerindeki Kültürel Değişimler Tematik Koleksiyonu, belirli bölgelerin ve halkların göz ardı edilen tarihleri için vazgeçilmez girişimler olduğunu *tasdik ederek*,

42 C/56 belgesini *inceledikten sonra*,

UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu girişiminin modern toplumlarda diyalog ve barışçıl değişimlerin teşvik edilmesine katkıda bulunacağına *inanarak*,

UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu girişiminin UNESCO’nun normal bütçesine hiçbir mali etkisi olmayacağını *kaydederek*,

1. UNESCO’nun Genel ve Bölgesel Tarihler Koleksiyonu doğrultusunda Moğolistan tarafından önerilen “Göçebe Medeniyetler Tarihi” girişiminin başlatılmasını *onaylar*;
2. Genel Direktörü, ilgili paydaşları ve Üye Devletleri dâhil ederek “UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu” girişiminin uygulanmasını sağlayacak tüm çabaları desteklemeye *davet eder*;
3. Üye Devletleri “UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi Koleksiyonu” girişimini desteklemeye ve kapsamlı bir şekilde uygulanabilmesi için bütçe dışı fon sağlamaya *davet eder*;
4. Genel Direktörden, 43. Oturumunda “UNESCO Göçebe Medeniyetler Tarihi

Koleksiyonu” girişiminin ilerlemesine ilişkin bir rapor sunmasını *talep eder*.

TOPLANTI 4

Madde 4.15 Spor, Eğitim ve Kalkınma aracılığıyla UNESCO değerlerinin katalizörü olarak olimpiik ve paralimpiik hareketler (42 C/55)

20. Komisyon dördüncü toplantısında 4.15- Spor, Eğitim ve Kalkınma aracılığıyla UNESCO değerlerinin katalizörü olarak olimpiik ve paralimpiik hareketler maddesini inceledi.
21. 18 Üye Devlet temsilcisi söz aldı.
22. Komisyon Genel Konferansa, Genel Konferans Kararlarına bütünüyle dâhil etmek üzere, 42 C/56 sayılı belgenin 10. paragrafında sunulan karar tasarısını değiştirildiği gibi kabul etmesini önerdi. Karar aşağıdaki gibidir.

Genel Konferans,

42 C/55 belgesini *inceledikten sonra,*

Kurumun, dünya toplumlarının eğitimsel, bilimsel ve kültürel ilişkileri yoluyla uluslararası barış ve insanlığın ortak refahı hedeflerini ilerletmek amacıyla kurulduğunu taahhüt eden UNESCO Kuruluş Sözleşmesi *hatırlatarak,*

Ayrıca beden eğitimi ve spora erişimi temel bir hak olarak kabul eden UNESCO Gözden Geçirilmiş Uluslararası Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı'nı da *hatırlatarak,*

UNESCO Yürütme Kurulunun 215. oturumunda kabul edilen ve çağdaş krizleri ele almak ve daha kapsayıcı ve sürdürülebilir toplumlar inşa etmek için sporun kullanılmasını teşvik eden “Yaşam için Zinde Kal (Fit for Life) girişimini ve Beden Eğitimi ve Spordan Sorumlu Bakanlar ve Üst Düzey Yetkililer Yedinci Uluslararası Konferansının (MINEPS VII - Bakü Sonuç Belgesi) Uygulanması” başlıklı 215 EX/Karar 42 sayılı kararını *hatırlatarak,*

UNESCO Yürütme Kurulunun 216. Oturumunda kabul edilen “Herkes için bisiklet” - Sürdürülebilir ve sağlıklı yaşam tarzları için bisiklet” başlıklı 216 EX/Karar 40 sayılı kararı *hatırlatarak,*

Ayrıca UNESCO Yürütme Kurulu'nun 217. oturumunda kabul edilen ve her türlü ırkçılık, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve ilgili hoşgörüsüzlükle mücadelenin uygun olan her durumda Yaşam için Zinde Kal perspektifine dâhil edilmesinin öneminde ısrar eden “Yaşam için Zinde Kal ve sporda ve spor yoluyla ırkçılık ve ırk ayrımcılığına karşı mücadele” başlıklı 217 EX/ 38 sayılı kararını da *hatırlatarak,*

Sporun, insanları saygı, dayanışma, eşitlik, haysiyet, çeşitlilik ve hoşgörü değerleri konusunda eğitmek için evrensel bir taşıyıcı ve sosyal veya diğer dışlanma biçimleriyle mücadeleyi teşvik etmek için bir araç olarak potansiyelinin *farkında olarak,*

UNESCO'nun barış eğitimi, sporun ve kaliteli beden eğitiminin teşviki, kapsayıcılık, kültürel çeşitlilik ve insan hakları dâhil olmak üzere Olimpiik ve Paralimpiik ilkelerin

ilerletilmesine yaptığı değerli katkıyı *kabul ederek*,

Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarına 2024 yılında Paris şehrinin ev sahipliği yapmasını memnuniyetle karşılayarak ve spor yoluyla evrensel değerleri ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini teşvik etmek için bu etkinliklerden yararlanma fırsatını *vurgulayarak*,

Beden Eğitimi ve Spordan Sorumlu Bakanlar ve Üst Düzey Yetkililer Yedinci Uluslararası Konferansında kabul edilen Sonuç Belgesinin (MINEPS VII - Bakü Sonuç Belgesi) spor alanında ve spor yoluyla disiplinler arası, uluslararası çalışmalara rehberlik etmesinin merkezi önemini kaydederek ve Yaşam için Zinde Kal Küresel İttifakının başlatılması da dâhil olmak üzere Yaşam için Zinde Kal girişiminin uygulanmasında kaydedilen iyi ilerlemeyi *not ederek*,

1. UNESCO'nun eğitim, barış, kaliteli beden eğitimi, sosyal kapsayıcılık, diyalog ve insan haklarına saygı konularında başlattığı girişimler yoluyla sporu ve Olimpik değerleri teşvik etmek için yürüttüğü çalışmaları *not eder*;
2. UNESCO'yu, başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ve Uluslararası Olimpiyat Akademisi olmak üzere uygun olması halinde sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere diğer ilgili kuruluşlar ve paydaşlarla birlikte, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasını ve barış, diyalog ve diğer Olimpik ve Paralimpik değerlerin teşvik edilmesini sağlayan bir araç olarak sporla ilgili daha fazla girişim ve proje geliştirmeye *davet eder*;
3. Üye Devletleri, Olimpik ve Paralimpik mirası da göz önünde bulundurarak, sporu eğitim, bilim ve kültürü teşvik etmek ve sporun insanlık için değeri ve önemi konusunda farkındalık yaratmak için bir araç olarak kullanmaya *teşvik eder*;
4. UNESCO'nun MINEPS VII - Bakü Sonuç Belgesinin uygulanmasını ve kapsayıcı spor ekosistemleri, gençlerin güçlendirilmesi, kaliteli beden eğitimi, sporda etki yatırımı ve Gençlik Olimpiyat Oyunları (YOG) dâhil olmak üzere büyük spor etkinliklerinin çevresel ve sosyal mirasına ilişkin bir etiket dâhil olmak üzere Yaşam için Zinde Kal öncelik alanları altındaki faaliyetleri *destekler*;
5. UNESCO'ya ve Üye Devletlere, tamamlayıcılık ruhu içerisinde, Kurumun yetkileri ile Olimpik ve Paralimpik Hareketler arasındaki sinerjileri belirlemek üzere Olimpik ve Paralimpik yetkililer ve ilgili paydaşlarla aktif bir şekilde diyalog kurmaya *çağırır*;
6. UNESCO ve Üye Devletleri Olimpik Ateşkese uyulmasını ve spor yoluyla insani kalkınma girişimlerinin desteklenmesini teşvik etmeye ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) ve genel olarak spor camiası ile etkin bir şekilde iş birliği yapmaya devam etmesi için *teşvik eder*;
7. Genel Direktörden, Paris 2024 bağlamında gerçekleştirilen faaliyetler ve bu kararın uygulanması hakkında 43. Oturuma sunulmak üzere bir rapor hazırlamasını *talep eder*.